

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

EU-kommissionens Grönbok med sikte på tillräckligt bärkraftiga och trygga pensionssystem i EU

Övergripande synpunkter

Arbetsgivarverket delar kommissionens uppfattning om att det är av största vikt att pensionssystemen i Europa är hållbara och bärkraftiga. Arbetsgivarverket anser också att man på alla sätt bör verka för ett längre arbetsliv. Arbetsgivarverket konstaterar emellertid att utformningen av pensionssystemen i respektive land har skett under mycket lång tid och med hänsyn tagen till övriga socioekonomiska strukturer i samhället. Pensionssystemen är i sig dessutom mycket komplexa. Eventuell reformering av pensionssystemen kan därför inte ske på EU-nivå utan måste ske på nationell nivå.

I Sverige är det arbetsmarknadens parter som svarar för tjänstepensionerna. Arbetsgivarverket vill framhålla betydelsen av parternas fria förhandlingsrätt. Arbetsgivarverket kan inte nog betona vikten av att värna om den svenska modellen och parternas autonomi.

Arbetsgivarverket anser att undanröjandet av hinder för rörligheten mellan olika medlemsländer inte kräver ett system för flytträtt av pensioner mellan länderna. Det viktigaste är i stället att pensionssystemen säkerställer intjänande och bibehållande av pensionsrättigheter i princip från första kronan. Arbetsgivarverket vill framhålla att avgiftsbestämda pensionssystem där individen själv bestämmer hur den intjänade pensionen ska förvaltas är en lämplig väg att säkerställa detta.

Nedan följer Arbetsgivarverkets synpunkter på frågorna i Grönboken.

Hur kan EU stödja medlemsstaternas insatser för att få pensionssystemen att räckta till i ökad utsträckning?

Ett sätt är att sprida information om goda exempel som finns i vissa EU-länder.

Bör EU försöka ange närmare vad som avses med en tillräcklig pensionsinkomst?

Det finns ingen möjlighet att ange vad som kan anses vara en tillräcklig pensionsinkomst. Detta varierar av nödvändighet från land till land beroende på hur samhället i övrigt är utformat när det gäller t.ex. sjukvård, bostäder och andra socioekonomiska strukturer.

Är det befintliga EU-regelverket på pensionsområdet tillräckligt för att säkerställa långsiktigt hållbara statsfinanser?

Pensionssystemens integrering i statsfinanserna varierar mellan länderna. Statsfinansernas långsiktiga hållbarhet påverkas av en mängd faktorer. Frågan är för enkelt ställd och går följaktligen inte att besvara.

Hur kan en högre faktisk pensionsålder uppnås på bästa sätt och vad kan en höjning av pensionsåldern bidra till?

Ett sätt är naturligtvis att höja pensionsåldern enligt gällande regelverk men återigen, detta kan inte göras på EU-nivå utan måste ske på nationell nivå antingen genom lagstiftning eller genom att parterna på arbetsmarknaden enas om detta. På EU-nivå kan man försöka stötta de länder som försöker att höja en alltför låg pensionsålder och hålla en levande dialog med medlemsländerna om vikten av en högre pensionsålder.

Bör automatiska justeringsmekanismer för befolkningsförändringar införas i pensionssystemen för att balansera tiden i arbetslivet med tiden som pensionär? Vilken funktion kan EU fylla i detta avseende?

Det är viktigt att det finns en balans mellan arbetsaktiva och pensionärer. Vissa länder har därför skapat självjusterande mekanismer. Detta kan återigen endast ske på nationell nivå. EU kan sprida information om goda exempel som kan inspirera andra länder.

Hur kan genomförandet av Europa 2020-strategin utnyttjas för att främja längre tid i arbetslivet, framhålla nyttan för företagen och åtgärda diskriminering av ålder på arbetsmarknaden?

Arbetsgivarverket avstår från att ha synpunkter på denna fråga.

Hur bör direktivet om tjänstepensionsinstitut ändras för att förbättra villkoren för gränsöverskridande verksamhet?

Denna fråga tas om hand av den översyn av tjänstepensionsdirektivet som har aviserats i samband med Solvens II-direktivet. Vad gäller hinder för gränsöverskridande verksamhet måste närmare klarläggas vilka hindren för närvarande är för att Arbetsgivarverket ska kunna ha någon synpunkt.

Vad bör ingå i system som omfattas av EU-åtgärder för att undanröja hinder för att flytta pensionsrättigheter? Bör EU åter ta upp frågan om rätt att flytta pensioner, eller är minimikrav för intjänande och bibehållande av pensionsrättigheter samt en upplysningstjänst för alla typer av pensionsrättigheter en bättre lösning. Som framkommit tidigare när kommissionen haft denna fråga på dagordningen är det näst intill omöjligt att införa generella regler om flytträtt av pensionsrättigheter inom EU. Arbetsgivarverket anser inte att denna fråga behöver utredas ytterligare. Det väsentliga är att arbetstagarna tjänar in pension i princip från första kronan och bibehåller intjänade pensionsrättigheter. När det gäller att införa en upplysningstjänst kan detta givetvis framstå som önskvärt. Arbetsgivarverket vill

dock framhålla att det är utomordentligt svårt att skapa en upplysningstjänst som någorlunda korrekt kan upplysa individen om vilken pension som i slutänden kommer att utbetalas. Detta beror bl.a. på att det är svårt att göra prognoser om framtida slutliga pensionsunderlag eller framtida kapitalavkastning. Sverige har sedan snart tio år en webbaserad tjänst vars syfte är att ge medborgarna en samlad bild av sitt pensionsintjänande. Trots att tjänsten endast berör allmän pension och tjänstepension i Sverige har det visat sig vara svårt att ge en korrekt bild av den framtida pensionen. Detta beror bl.a. på att tjänstepensionsavtalen är så olika.

Behöver gällande EU-lagstiftning ses över för att säkerställa en enhetlig reglering och tillsyn av fonderade (dvs. med stöd av en fond av tillgångar) pensionssystem och pensionsprodukter? Om så är fallet, vilka aspekter?

Hur skulle EU-lagstiftning eller regler för god praxis kunna hjälpa medlemsstaterna att uppnå en bättre balans mellan risker, trygghet och kostnader för pensionspararna och pensionsinstituten?

När det gäller att säkerställa att pensionsåtagandena kan fullföljas är det lämpligt med en övergripande reglering. En sådan är redan på plats. Hur pensionssystemen och åtagandenas karaktär utformas ska inte regleras på EU-nivå. På EU-nivå kan man sprida god praxis och goda exempel till medlemsstaterna.

Hur bör motsvarande solvensregler för pensionsfonder se ut?

Denna fråga kommer att utredas i översynen av tjänstepensionsdirektivet med anledning av Solvens II, varför Arbetsgivarverket avvaktar med synpunkter. Arbetsgivarverket avråder dock från lösningar som kräver alltför kortsiktiga åtgärder i ett system som är långsiktigt till sin natur. Pensionssystem är till sin beskaffenhet helt annorlunda än sakförsäkringssystem.

Bör skyddet enligt EU-lagstiftningen i händelse av att det uppdragsgivande företaget för pensionsplanen blir insolvent utvidgas och i så fall hur?

Det är viktigt att arbetstagares pensioner skyddas mot arbetsgivarens insolvens. Vid avsättningar i bokföring bör krävas att arbetsgivaren försäkras sig mot insolvens genom t.ex. kreditförsäkring. Andra sätt att skydda pensionsåtagandena är att göra avsättningar till pensionsstiftelse eller trygga åtagandena genom att teckna pensionsförsäkring i ett livförsäkringsbolag.

Bör nuvarande minimikrav för den information som ska lämnas om pensionsprodukter moderniseras (t.ex. när det gäller jämförbarhet, standardisering och tydlighet)?

Detta framstår i sig som önskvärt. Jfr Arbetsgivarverkets synpunkter ovan på inrättandet av en upplysningstjänst.

Bör EU utarbeta ett gemensamt tillvägagångssätt för standardval vid försäkringsanslutning och investeringsval?

Pensionssystemen i EU är många och ser mycket olika ut, vilket innebär att det enligt Arbetsgivarverkets mening inte är möjligt att reglera denna fråga på EU-nivå. Man kan kanske överväga om det kan ställas krav på att kollektivavtalade eller allmänna pensionssystem som kräver att individen måste välja försäkringsgivare ska kunna erbjuda ett icke-valsalternativ som är hållbart och så säkert som möjligt.

Bör den politiska samordningen på EU-nivå stärkas? Om så är fallet, vilka aspekter behöver förstärkas för att förbättra utformningen och genomförandet av pensionspolitiken genom ett integrerat angreppssätt. Kan inrättandet av en plattform för integrerad övervakning av alla aspekter av pensionspolitiken vara en del av lösningen för att gå vidare?

Som Arbetsgivarverket redan angivit är det rimligt att tryggandet av pensionsåtagandena är säkerställda enligt minimivillkor. Utformningen av åtagandena är en fråga för enskilda stater, arbetsmarknadens parter och den enskildes val.